

Grannar og samstarv

Oddagrein

UMFRAMT samstarvið millum Norðurlond einst eisini eitt serstakt samstarv millum londini í Norðuratlantshavi, betri kent undir heitinum „Útnorðursamstarvið“. Nú eru politikarar, vinnulívsfólk og listarfólk eisini farin at tosa um eitt annað samstarv her um okkara leiðir, og tað er millum tey mongu smáu oyggjasamfelögunum, sum finnast í Norðuratlantshavi og her í nánd.

ANSAST ma sjálvandi eftir, at hetta orðið samstarv ikki verður so nógv brúkt, at tað rætt og slætt kemur inflatióin í tað, at tað missur sína meining. Hinvegin ræður eisini um at geva hesum hugtaki innihald, og til tess skal bæði vit og vilji til. Men tað kunnu eisini verða kringumstøður, sum tvinga ein til at prioritera nettup samstarv og samvinnu millum javnsettar partar.

DÁLKINGIN av høvunum er nakað, sum feroingar, islendingar, grønlandingar, het-landingar, orknoyingar oo. eiga at kenna sum eina hótta móti okkara tilverugrundarlagi. Framkomnu idnaðarlondini hyggja ikki eftir, hvat vit skulu liva av, tá tey seta gongd á framleiðslutólina og koyra í stórum nøgdum av vandanmiklum evnum út á sjógv ella út í luftina. Og tað eru heldur ikki tey, sum fylgja við, hvar hesi eiturevni enda, tí tey raka ikki tey í fyrstu syftu.

VIT, sum í mongum fult og heilt eru bundin at tí, sum havið gevur, verða tey, ið dalkingir rakar. Og bert vit kunnu gera vart við hesa. Men so smá vit eru megnar vit tað ikki nógv væl, og tí ræður um at standa saman og savna allar góðar kreftir í stríðnum móti dalkingini frá nútímans idnaðarsamfelögunum. Í hesum sambandi skulu vit eisini ynskja íslenska umhvørvismálaráðharranum vælkomum til Føroya. Og í hesum sambandi skulu vit eisini minna á ferð logmans í Hetlandi umframt ynskini um at fáa knýtt størri samstarv millum Hetland og Orknoyggjar og Føroyar og onnur oyggjasamfelag í Norðuratlantshavi, sum í mongum hava sama tilverugrundarlag.

IKKI minst nú tá oljuleitingin førkar seg longur og longur vestureftir og nærkast Føroyum (eisini Grønland eigur at havast í huga) er tað umráðandi at taka umhvørvisspurningin í størsta álvara. Tað er tí í tøkum tíma, at eitt samstarv verður tikið upp eisini á umhvørvisøkinum, ið eisini fevnir um partar av Bretlandi og Kanada - og nú eisini oyggjasamfelöguni út fyri Stórabetland - nettup tá hugsað verður um fiskivinnu og oljuvinnu.

Sosialurin

Viðmerking:

Loysingarsamgongan diktatorisk!

Sera hugstoytt var at siggja ein varaløgmann, bræneggjaðan í Degi og Viku 17.08.1999 siga, at samgongan (Tjóðveldis-, Fólka- og Sjálvstýrisflokkurin) ætlar at fara niður til Danmarkar at samráðast um okkara ríkisrættarlígu viðurskiptir um ein góðan mánað - har teir skulu loysa Føroyar frá Danmark. Ríkisfelagsskaps hugaðir feroingar verða hildnir utanfyri allar samráðingar og ávirkan. Hetta tykist mær at vera sera diktatoriskur framferðarhættur, ið ikki boðar frá góðum.

Meira framkomið demokrati í Føroyum fyri 50 árum síðani enn idag

Fyri umleið 50 árum síðani, vóru allir flokkar á Føroya Løttingi niðri og samráddust um ríkisrættarlígu viðurskiptini. Tað kann ikki sigast annað enn, at meira demokratiskt lyndi var til staðar í feroyskum politikki

fýri 50 árum síðani enn galdandi er á Føroya Løttingi idag, har aleið helvín at feroysku veljaranum fær munnið frá varaløgmanni, við at takað samráðingarrættin frá hesum.

Men stendur fólkaflokkurin við lögmanni á odda aftanfyri varaløgmannsins framferð? Kann ein "smalur" politiskur meiriluti fara fram á slíkan hátt í hesum sera álvarsama spurningi.

Ríkisfelagsskapsinnadur politikkarar eiga at taka hendur saman:

Um so er, tykist mær, at teir politikkarar í Føroyum, ið ætla broytingar innan ríkisfelagsskapsins eiga at taka hendur saman og biðja um fund við donsku stjórnina um framtíðar viðurskipti Føroya.

Tí tað er púra greitt, at Tjóðveldisflokkurin við varaløgmanni á odda als ikki hevur politiskan áhuga,

ella er forur fyri at umboda ríkisfelagsskapsveljarar í Føroyum. Hesar veljarar skulu vit sjálvir umboda. Og um Hogni Hoydal og samgongan ikki vil tað, so meti eg, at vit sjálvir eru noyddir at nýta tey rættindini veljarin hevur givið okkum. Hann og samgongan skulu so ikki sleppa at traðka demokratíð undir tótum.

Fólkaatkvøðan: Hendan kundi so havt tvey uppskot, ið veljarin kundi tikið støðu til. Eitt loysingarrupskot frá samgonguni, og eitt uppskot um viðurskiptini innan ríkisfelagsskapsins.

Takað seg úr Uttanlandsnevndini?

Eisini er spurningurin, um ríkisfelagsskapsinnadur flokkarnir eiga at taka seg úr uttanlandanevndini í hesum máli, har hon helst verður misnýtt, fyri at sam-

gongan kann hava eitt politisk alibi mótevnis stjórnini.

Tað er greitt, at núverandi meiriluti sera lætt kann gerast til ein minniluti, tá ið kostnaðurin og mistu rættindini gerast hvørjum mansbarni í Føroyum greið.

Og ein ajourførður Ríkisfelagsskapsurin tí er tann nógv besta loysnin fyri flestu feroingar - bæði nú og í framtíðini.
17.08.99

Marjus Dam,
løgtingsmaður

EB-dagar á Eiði

Um vikuskiftið verður skipað fyri EB-døgum á Eiði. Hetta er ikki eitt nýtt tiltak, men tað hevur kortini ikki verið skráðni seinna ári.

Byrjað verður í annaðkvöld klokkan 19 við Triathlon-kapping av Vátanesi. Síðan verður krosskapping og brotsparkkapping á

Møluni og klokkan 21 verður gudstænasta, har Martin Restorff Jacobsen fer at prædika í Eiðis kirkju. Leygardagin verður byr-

jað klokkan hálfygum níggju við fótbóltskapping fyri smápartar. Skráin annars er hendan:

Friggjadagur 21/8-99

kl. 19.00 Triathlon-kapping av Vátanesi
kl. 19.00 Krosskapping á Møluni
kl. 20.00 Brotspark-kapping á Møluni
kl. 21.00 Gudstænasta við Martin R. Javobsen í Eiðis kirkju

Leygardagur 21/8-99

kl. 08.30 - 11.00 Fótbóltur smápiltakapping
kl. 11.00 Fótbóltur smádreingir EB/Str. - MB
kl. 12.00 Kajak niðri á Vatni
kl. 13.00 Fótbóltur EB - NSÍ
kl. 13.00 Ponyríðing á Møluni
kl. 14.30 Setan við Knút Vesturdal á Møluni
kl. 15.00 Fótbóltur 2. deild menn EB/Str. - MB
kl. 15.00 Matsøla í EB-húsinum
kl. 15.00 Framsýning av EB-myndum o.ø. í EB-húsinum
kl. 15.00 - 18.00 Látrið er opið
kl. 16.00 Hoppiborg í bygðini
kl. 17.00 Fótbóltur 5. deild menn EB - ÍF
kl. 17.00 Kókutombola í EB-húsinum
kl. 17.00 Barnatombola í EB-húsinum
kl. 17.00 Fiskibrunnur í EB-húsinum
kl. 18.00 Hondbóltskapping - old boys & old girls - á Skúlaplássinum
kl. 19.00 Útímoti við Bróðrasamkomuni á

Vaglinum
kl. 20.00 - 21.00 Barnadiskotek í EB-húsinum
kl. 22.00 Felagssangur á Vaglinum
kl. 23.00 Dansur við Bacon í EB-húsinum

Sunnudagur 22/8-99

kl. 14.00 - 18.00 Látrið er opið
kl. 15.30 Dunnusspel í EB-húsinum

+

Kunningjort verður fyri ætt og vinum, at elskaði maður, pápi, abbi, langabbi og bróður okkara.

ARNE MOHR
í Vági

andaðist á Suðuroyar Sjúkrahúsi, týsmorgunin 17. august, 79 ára gamal.
Jarðarferðin verður úr Vágs Kirkju leygardagin kl. 13.00.

Familjunnar vegna

Simona

Tey, ið vilja minnst Arna við blómum ella kransi, kunna gleða við at lata eina peningagávu til eldrasambýlið í Vági, ið hevur konto í peningastovnunum her suðuri.

Lögmaður eftir vitjan í Hetlandi:

Kalt alt ov leingi millum Føroyar og Hetlandi

-Tað hevur verið alt ov kalt alt ov leingi millum Føroyar og Hetland, og síggi eg fegin, at føroyingar og hetlendingar knýta tættari bond bæði innan vinnu og mentan sigur Anfinn Kallsberg, sum júst er afturkomin av almennari vitjan í Hetlandi

JAN MULLER

„Hetta var ein frálíkur og einastandandi turur, og eg ivist onga løtu í, at vit føroyingar og hetlendingar eiga at menna samvinnuna, nú farið verður inn í eina nýggja öld sigur Anfinn Kallsberg, lögmaður, sum júst er heimafur komin av eini vitjan í Hetlandi saman við konu síni.

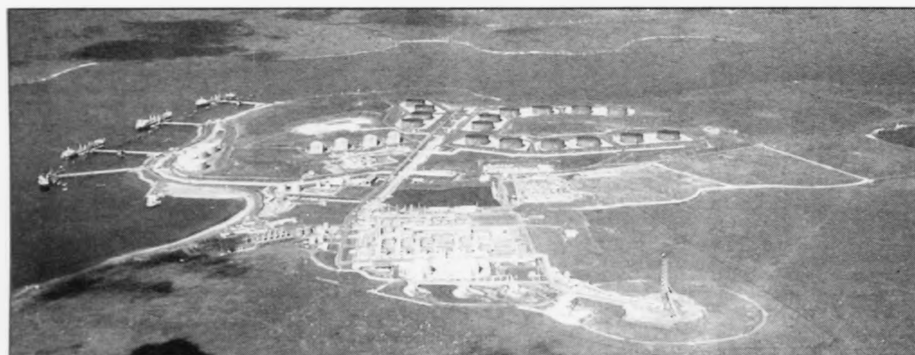
Tað var ovasti myndugleikin í Hetlandi „The Island Council“, og tess leiðari, Tom Stove, ið beyð lögmanni og frú á eina almenna vitjan.

Í Hetlandi varð høvi hjá lögmanni og frú at siggja, hvussu hetta oyggjalandið hevur ment seg seinastu mongu ári, meðan oljuvinnan hevur verið hovudsavinnan, og har fiskivinnan hevur ment seg so spakuliga og nú er við at koma á fótur aftur, eftir at hava verið afturarsigld.

Umframt at siggja, hvussu hesar báðar vinnurnar virka og skipa seg, varð eisini møguleiki hjá lögmannshjuni at siggja og uppliva hetlenska mentan av ymsum slag. Við í ferðalagnum var eisini skrivari lögmans, John Rajani og føroyski umbodsmáðurin í Aberdeen, Sofus Poulsen. Tá vitjað varð í Sullom Voe og á Foinaven feltnum var eisini føroyski umbodsmáðurin hjá BP Amoco, Hjarar Djurhuus, við.

Fantastiskt

„Hetta var einki minni enn fantastiskt. Tað er eitt minni fyri lívið at hava vitjað henda okkara næsta granna sigur lögmaður, sum inn-

liga vónar, at vit kunnu fáa stóran samstarv henda vegin. Nú oljuvinnan hevur havt so stóran týðning fyri Hetland var hon eisini stórur partur av vitjanini. Lögmaður, sum herfyri vitjaði í Noregi sigur seg bert kunna staðfesta tað hann sá undir tí vitjanini, nevniliga hvussu ógvuslig henda vinnan er.

Eftir at hava vitjað risastóra Sullom Voe oljuterminalin og úti á Foinaven oljufeltnum skamt frá føroyska markinum kann lögmaður bara endurtaka tað hann segði eftir at hava vitjað ynsar oljuinstallatiónir í norska partinum av Norðsjónum: „Hetta er so ógvuliga stórt, at tú hevur ikki orð fyri tí. Tað er um somu tíð spennandi og ræðandi, og tí eiga vit í Føroyum at vísa stórsta varsemi, tá vit føroyingar leggja til brots í hesi nýggju vinnuni.

Anfinn Kallsberg hevði undir vitjanini eisini høvi at siggja, hvussu hetlendingar hava megnað at lyfta upp fiskivinnuna á eitt nógv hægru stöð, enn hon hevur verið. Hóast oljuvinnan hevur verið hovudsavinnan, so hevur tað eydnast hetlendingum at fáa fiskivinnuna á fótur aftur, og hetta er áhugavert at egleiða hjá føroyingum, sum eftir ollum undir ein oljuvívking visir lögmaður á og leggur aftrat:

Lögmaður vitjaði nógvu staðni í Hetlandi og heldur, at vit eiga at menna eitt nú mentanarlíga samstarvið við Hetland

„Munurin millum Hetland og Føroyar kann tó verða tann, at meðan teir hava megnað at byggja upp fiskivinnuna um somu tíð, sum oljuvinnan hevur verið í landinum, so kann vandi vera fyri tí óvugta her í Føroyum: at tá vit fáa eina oljuvinnu, so fer hon at minka um fiskivinnuna.

Her kann ein munur millum Føroyar og Hetland tó vera tann, at meðan oljupengarnir har enda í kassanum í London, so koma møguligir føroyskir oljupengar at enda í føroyska landskassanum. Hetta var nakað, sum hetlendingar lögdu stóran dent á at greiða lögmanni frá undir vitjanini.

Lögmaður sigur seg hava lært nógv og fingið nógv at hugsa um eftir Hetlandsvitjanina, bæði hvat viðvíkur olju, fiskivinnu og mentan.

„Tað var sera áhugavert at vitja í Sullom Voe og hoyra søguna um, hvussu hesin oljuris kom í verðina. Her komu fólk hópatali uttanfrá at byggja stöðina, sum kostaði fleiri milljarðir. Hvat kann ein læra av tí? Bara tá hugsað verður um, hvussu stórt lendi brúkt er til oljuterminalin, so ivist eg í, um vit í Føroyum eiga nakað tilsvarendi bæði hvat viðvíkur djúpi á sjónum og tí upplandi, sum skal til.

Anfinn Kallsberg sigur, at tað er bæði rætt og gott at siggja, hvussu okkara grannar hava handfarið nakað soverðið sum oljuna, ikki minst eitt oyggjasamfelag sum Hetland. Her eru gjordar so stórar ílögur, at vit í Føroyum mugu ikki leypa út í nakað, uttan at hava umhugað tað gjølla.

Eftir slíka vitjan kemur so spurningur um framtíðar samstarv og sambandi. Lögmaður ivast onga løtu í, at tað eigur at knýtast stórt samband millum hesi bæði oyggjasamfelögin. Tað er heldur eingin loyna, at hetlendingar, nú teir hómá eina komandi føroyska oljuvinnu, vilja fegnir hava føroyingar at gera brúk

Lögmaður vitjaði eisini í Sullom Voe, ein av heimsins størstu oljuterminalinum. Hann ivast í, um tað er henda vegin vit føroyingar skulu ganga, verður olja funnin her

Lögmaður og frú her tað nærmasta tey kunnu koma eini komandi føroyskari oljuvinnu - umbodari á oljuskipinum Petrojarl á Foinaven feltnum skamt frá markinum. Á myndini eru eisini Hjarar Djurhuus, umbodsmáður hjá BP Amoco, Sofus Poulsen, umbodsmáður og umbod fyri BP

av teimum sera stóru ílögum, sum longu liggia í Hetlandi, eitt nú Sullom Voe. Hesin hevur kostað meira enn 7 mia. kr. at byggja og í dag er stórur yvirskotskapasitetur, so føroysk olja hevði verið kærkomin.

„Tú lurtar og tú egleiðir uttan at taka nakra avgerð ella binda teg til nakað. Men eg haldi, at øll tey fólk, sum skulu hava nakað við eitt nú eina komandi føroyska oljuvinnu at gera, eiga at fara henda túrin til Sullom Voe og siggja, hvat hetta eisini snýr seg um.

Kalt ov leingi

Lögmaður heldur tað hevur verið alt ov kalt í alt ov langa tíð millum Føroyar og Hetland, og tí eiga vit at formalisera eitt stórt samstarv. Hóast teir eru nakað miðurbundin í at kunna taka avgerðir um, hvat skal henda, so eigur tað ikki at forða okkum í at gera nakrar avtalur við Hetland.

Lögmaður heldur tað annars verða rætt av føroyingum at umhuga stórt samvinnu við lond í okkara eigna nærmhvori umframt verandi tilknýti til hini Norðurlöndini. Og her hugsar hann ma. um Hetland. Orknoyggjar, Hebridurnar partar av skotsku ströndini.

Í hesum sambandi visir lögmaður til eitt uppskot, sum fer at seta fram í Norðurlandaráðnum um stórt samstarv millum nettup oyggjabólkar í Norðuratlantshavi. Hetta heldur lögmaður vera eitt frálíkt hugskot og gevur hann tí sín fulla stuðul. Hetta er so eisini eitt mál, sum verður viðgjørt á fundi, nú íslenski ráðharrin fyri norðurlandasamstarvi og umhvori vitjar.